

अभ्यास (Exercises)

लिखित (Written)

प्र०१. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में दीजिए।

उ० (क) हिमालयः पर्वतः कुत्र अस्ति?

उ० हिमालयः पर्वतः भारतस्य उत्तरदिशायां अस्ति।

(ख) अयं पर्वतः हिमालयः कथम् उच्यते?

उ० अयं पर्वतः हिमस्य आलयः अस्ति अतएव हिमालयः उच्यते।

(ग) अस्य सर्वोन्नतस्य शिखरस्य किं नाम वर्तते?

उ० अस्य सर्वोन्नतस्य शिखरस्य नाम 'एवरेस्ट' इति अस्ति।

(घ) कः भारतीयः एवरेस्टशिखरं स्पृष्टुं सफलः अभवत्?

उ० तेनसिंहः भारतीयः एवरेस्ट शिखरं स्पृष्टुं सफलः अभवत्।

(ङ) अस्य गिरेः उपत्यकासु कानि प्रसिद्धानि तीर्थस्थानानि सन्ति?

उ० अस्य गिरेः उपत्यकासु बदरीनारायण, केदारनाथ, अमरनाथ, पशुपतिनाथादीनि प्रसिद्धानि तीर्थस्थानानि सन्ति।

(च) हिमालयं भारतस्य प्रहरी कथं मन्यते?

उ० यतः अयम् उत्तरदिशायां शत्रुभ्यः भारतं रक्षति।

प्र०२. निम्नलिखित शब्दों से उपसर्ग अलग कीजिए।

उ०	शब्द	उपसर्ग
(क)	निस्सरन्ति	निः + सरन्ति
(ख)	उत्पादयन्ति	उत् + पादयन्ति
(ग)	उपलभ्यन्ते	उप + लभ्यन्ते
(घ)	आगच्छन्ति	आ + गच्छन्ति

प्र०३. हिमालय पर्वत के विषय में पाँच वाक्य संस्कृत में लिखिए।

उ० (क) हिमालयपर्वतः भारतदेशस्य उत्तरदिशायां सुशोभते।

(ख) भारतदेशस्य अनेकाः नद्यः हिमालयात् एव निस्सरन्ति।

- (ग) हिमालयस्य उपत्यकासु बहूनि तीर्थस्थानानि सन्ति ।
 (घ) तत्र बहवः ऋषयः मुनयः साधवः च तपस्यां कुर्वन्ति ।
 (ङ) हिमालयः अस्माकं देशस्य गौरवम् अस्ति ।

प्र०4. सन्धि-विच्छेद कीजिए ।

उ०	शब्द	सन्धि-विच्छेद
(क)	तच्छिखरम्	तत् + शिखरम्
(ख)	उन्नतोऽस्ति	उन्नतो + अस्ति
(ग)	नालभन्त	न + अलभन्त
(घ)	अद्यावधि	अद्य + अवधि
(ङ)	सर्वोन्नतस्य	सर्व + उन्नतस्य

प्र०5. रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए ।

- उ० (क) हिमालयपर्वतः भारतस्य उत्तरदिशायां वर्तते ।
 (ख) अस्य सर्वोन्नतस्य शिखरस्य नाम 'एवरेस्ट' वर्तते ।
 (ग) हिमालयात् अनेकाः नद्यः निस्सरन्ति ।
 (घ) अयं गिरिः हिमस्य आलयः अस्ति अतः हिमालयः उच्यते ।
 (ङ) हिमालयः भारतस्य 'प्रहरी' मन्यते ।

प्र०6. द्वितीय अनुच्छेद का हिन्दी में अनुवाद कीजिए ।

अस्य पठकी विड्यीयो मे देरु ..... अभवन् ।

उ० इसके उत्तर के लिए संकेत न० 2 का सरलार्थ देखिए ।